

VIQUITEXTS

Scachs d'amor

Scachs d'amor

Francesc de Castellví, Bernat Fenollar i Narcís de Vinyoles

Scachs d'amor

Informació sobre el text

Hobra intitulada Scachs d'Amor, feta per don Franci de Castelví e Narcís Vinyoles e Mossen Fenollar, sots nom de tres planetes, ço es Març, Venus e Mercuri, per conjuncio e influencia dels quals fon inventada.

Don Franci de Castellví porta lo poch de Març: crida per nom Amor; porta la 'nsenya vermella; lo Rey es raho; la Reyna, voluntat; los Roch[s], desigs; los Cavalls, laors; los Orfils, pensaments; los Peons, serveys.

Narcís Vinyoles porta lo joch de Venus: crida per nom Gloria; porta la 'nsenya vert; lo Rey es honor; la Reyna, belea; los Rochs, vergonya; los Cavals, desdenys; los Orfils, dolços esguarts; los Peons, cortesies.

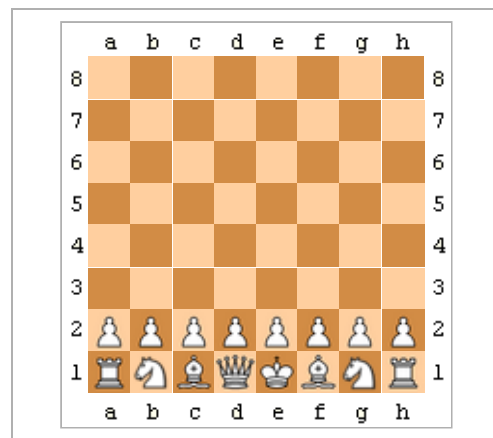
Mossen Fenollar diu los efectes de Mercuri: primo, divisa lo taulell; acompaia aquell al Temps; suma lo nombre de les cases, que son sexanta-quatre; a les quals co [r]responen sexanta-quatre cobles; donant les leys e pactes qu'entre·ls jugados se duen servir.

Les cobles son totes encadenades, ab nou bordons en cascuna, portant orde de seqüencia, so es quatre, tres y dos, y axi·s deuen escriure e legir. En lo epitafi de les quals veureu lo seny literal sumat, ço es lo joch dels escachs e les paccions.

Castellví

(*Març*) Trobant se Març ab Venus en un temple, ensemps tenint Marcuri [en] sa presència, ordi hun joch de scachs, ab nou exemple: prenent Raho per Rey sens preheminiència; la Voluntat per Reyna 'b gran potència; los Pensaments per sos Orfils contemple; Cavalls, Lahors ab dolça eloqüència; Rochs son Desigs que 'nçenen la membra; Peons, Serveys pugnans per la victoria.

Vinyoles

(*Venus*) Per exercir Venus la sua gloria, volgue per Roch Vergonya cautelosa; Cavalls, Desdenys en paga meritoria; Orfils, Esguarts de vista delitosa; per Dama pres Bellea graciosa; y lo seu Rey, seguint d'amor y storia; fon la Honor ab vida perillosa; per fels Peons prengue les Cortesias, armats, guarnits de mil parençayas.

Fenollar

(*Mercuri*) Mercuri, prest en sos modos y vias, pinta-l taulell de sorts clares y escuras; y fon lo Temps, partit per nits y dies, un quadre fent les primeres clausures; lo qual per creu parti 'n quatre naturas de temps divers; y apres, seguint ses guies, de quada part feu quatre 'guals figures; e, dividint sots tal pacte la resta, un sis y hun quart suma tota la llesta.

Castellvi

(*Lo Peo del Rey va en la quarta casa*) Lo camp partit y tota la gent presta, lo gran guerrer, ab la 'nsenya vermella, mogue tantost a tota se requesta, prenent Amor per nom en sa quereia; e tramete ves lo camp de la bella lo pus valent Peo de la conquesta; lo qual tira dos passos devers ella. Movent aquest lo Rey, Raho descobre, e lo cami de Voluntat se obre.

Vinyoles

(*Lo Peo de la Dama a la quarta casa*) Dama gentil, ab animo no pobre; portant de vert bandera de sperança; per nom cridant: «Gloria, gloria cobre la mia gent ab benaventurança!» Lo seu Peo, cortes, ab gran temprança, avant passa, perque Bellea obre, en joch d'amor, la primera parança. Prenent hun gest humil per sa defensa, lo cor feri d'amorosa scomesa.

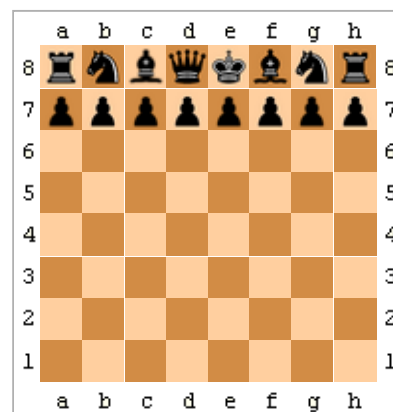
Fenollar

(*Diu que lo tocat se hagia de jugar*) La ley que deu primer esser admesa; es, en tal joch, que la pessa toquada; ab fermetat, sens debat ni contesa; per cascu, cert, hagia d'esser jugada. Cau en rao: car pensa 'namorada, havent elet, liberta ni sospesa restar no deu, mes del tot subjugada. E per ço-s diu: «Ardiment y folia en cascu fet, puys fet es, fet se sia!»

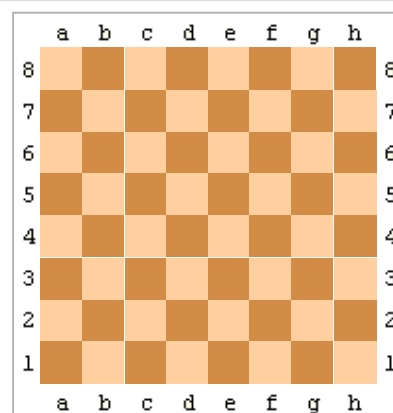
Castellvi

(*Lo Peo del Rey pren lo Peo de la Dama*) Lo bon Servey, rebut ab Cortesia, prengue de nou, esforç, per acceptar la, fent se senyor del lloch hon la cullia, sens pus pensar si podra 'nujar la, perque lo grat

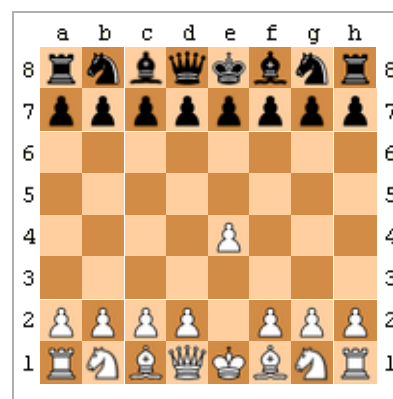
Don Franci de Castellvi porta lo p[j]och de Març: crida per nom Amor; porta la 'nsenya vermella (blanques)

Narcis Vinyoles porta lo joch de Venus: crida per nom Gloria; porta la 'nsenya vert (negres)

Mossen Fenollar diu los efectes de Mercuri: primo, divisa lo taulell; acompaia aquell al Temps; suma lo nombre de les cases, que son sexanta-quatre;

que'l força tant [a] amar ^{la} a desigiar tal gloria·l movia tostemps seguint amor, fins a trobar ^{la}. L'emprenedor, per eixir ab la sua, no·s deu parar per nengun plech ni rua.

Vinyoles

(La Dama, a la quarta casa sua, pren lo Peo que li havia pres lo seu.) Perque'l renom de Bellea rellua⁵ vent que'l Servey gustava Cortesies⁶, ab gran rigor ixque de casa sua per castigar tant folles fantasies⁸. E, no curant de moltes lloçanies⁹, mirant se 'ntorn, com fa lo camp la grua, mata·l Peo que feya valenties¹⁰. Lo qui enpren, mirar deu, ans que 'nprenja perque la fi del que fa no·l reprenga.

Fenollar

(Diu que lo pres una volta se hague de pendre.) La ley [següent], que·ls dos volem comprenja⁴, es que la gent presa, resta cativa⁵, per ço deu molt pensar be ab qui·s prenga la Voluntat, pus es senyora 'ltiva⁷. Car de grans trets lo qui pus alt s'esquiva⁸ resta pus bax, perqui lo joch aprenga⁹, puix que de grat enteniment cativa¹⁰. Si lo Voler Reho no vol complaure¹¹, es molt degut catiu que·l vejам caure.

Castellvi

(Lo Cavall de la Reyna va a la tercera casa de l'Orfil, tirant ves la Dama.) La Voluntat, desigiosa de plaure⁸, en quant pogues a la Dama elesta⁹ deslibera devers aquella traure¹⁰ sa gran Lleor ab lengua molt perfecta¹¹. E fon avis de persona discreta¹² pensar tostemps servir y no desplaure¹³ la que del cor senyora 'vem ja feta¹⁴, foll es aquell que gose fer ultragie¹⁵ contra qui es tengut de vassallatgie.

Vinyoles

(La Dama se'n torna a son loch.) Per ben guardar la torra d'omenatgie torna [en] son loch la graciosa Dama³, que'l Cavaller, majorment de paratgie⁴ voler no deu taquar honesta fama⁵. L'anemorat, quant passio l'inflama⁶, no vulla dar als bens d'onor dampnatgie⁷, e, si u vol fer, fogint se romp la trama⁸. Per que quant plou, qui·s cobre de la fulla⁹, crent ser exut, dos vegades se mulla.

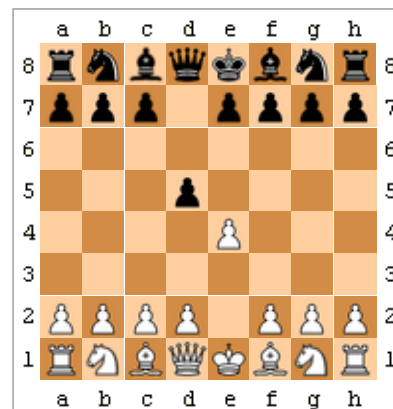
Fenollar

(Diu, si haveu senyalat o tocat la casa, que us metau en ella.) Lo terç decret vol que cascu·s reculla¹ en son castell o conquistada casa², y perdra la yames puga ni vulla³ ans den morir tenint en ma l'espera⁴.

a	b	c	d	e	f	g	h
---	---	---	---	---	---	---	---

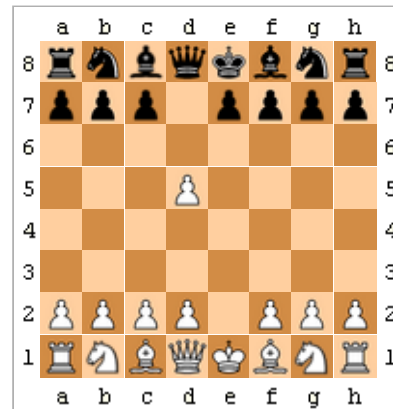
Lo Peo del Rey va en la quarta casa

(1. **e4** d5)

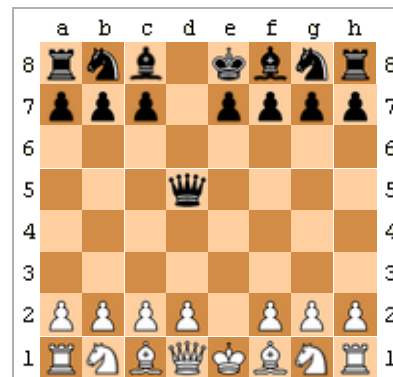
Lo Peo de la Dama a la quarta casa

(1. e4 **d5**)

Lo Peo del Rey pren lo Peo de la Dama

(2. **exd5** Dxd5)

Car la Voluntat tal foch d'amor abraça, que força may no li tol la despulla; senyora es que tots los senys arrasa. Puy, sens lo grat, voler may se conquista; no-s pot mudar fins que lo grat desista.

Castellvi

(L'Orfil del Rey va a la quarta casa davant l'Orfil de la Reyna)
 Raho, trobant pus aspre que l'arista, la Dama que molt humil estimava, restant en si de tal engan molt trista, vent que Laors y Serveys desdenyava; per lo valer que molt la convidava, son Pensament, que sospyrant aquista, fin[s] al quart grau per espia 'nvyava. Qui vol saltar en alt per a llevar se, primer cove algun poch abaxar se.

VINYOLAS

(Lo Cavall del Rey va a la tercera casa de Orfil de Rey)
 La Honestat de qui sol arrear se, Bellea gran, si vol esser divina, lo seu Desdeny trames, sens oblidar se, per a tallar del Pensament la mina. Que si aquell de la virtut declina, y no volgues per si may limitar se, Defensio d'onor lo contramina. Tostemps lo foch crema per sa natura, mas l'aygua-l fa dançar a sa mesura.

Fenollar

(Que'l Rey puga lo primer lanç anar a terça casa)
 L'altre decret que molt lo joch apunta, es que los Reys a la casa tercera, lo primert tret, sens fer pus desmesura, salten liberts en qualsevol manera; mostrant que tart devem per la costera, dexar lo pla o la via segura; tal exemplar en tot d'aquells s'espera. Per ço cascu, quant los limits traspassa, erra, mas poch, si no s'i torva massa.

Castellvi

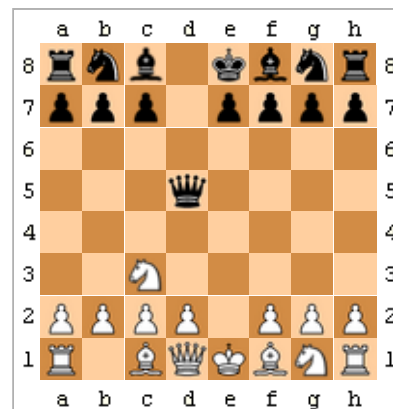
(Juga Cavall de Rey a la tercera de Orfil)
 L'enamorat, mirant que no li passa l'ergull [e] enug a la gentil senyora, hague d'amprar Raho, que ls fels compas, la qual, de grat, li fon gran valedora. Son Dolç Parlar, que la gent anamora, li tramate, sens pendre longa spassa, per arribar a la que'l mon adora. O, quant nos val, ab tot que poch nos costa, aquell dolç so de la Llahor composta!

Vinyoles

(Juga l'Orfil de la Dama a quatre cases del Cavall de l'altre Rey, sobre'l Cavall)
 Amarch convit cubert de dolça crosta, es lo Leguot, que ls senys tots afalagua, y affalaguant Bellea, ab grat s'acosta. Al falç enguan que sots aquell s'amagua, Trahent dels hulls, per dar li

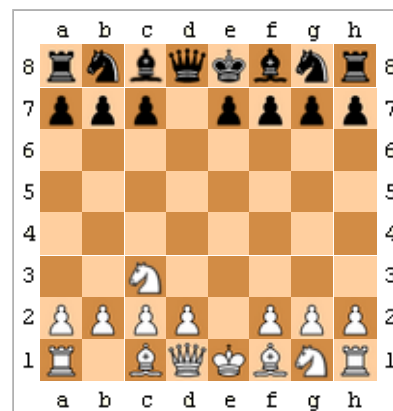
a	b	c	d	e	f	g	h
---	---	---	---	---	---	---	---

La Dama, a la quarta casa sua,
 pren lo Peo que li havia pres lo seu
 (2. exd5 **Dxd5**)

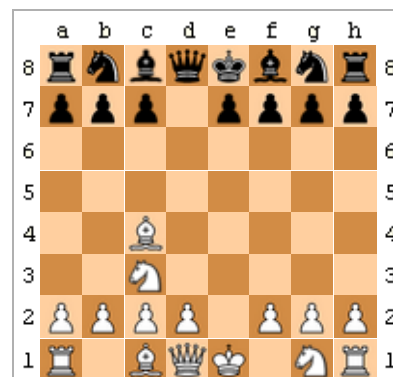
Lo Cavall de la Reyna va a la tercera casa de l'Orfil, tirant ves la Dama

(3. **Cc3** Dd8)

La Dama se'n torna a son loch

(3. **Cc3** **Dd8**)

d'amor paga³⁰ hun Dolç Esguart' en loch de la resposta³¹, que li guareix de sos Desdenys la plaga³² poden los Hulls mirar lo invisible³³ y turmentar l'esperit impossible.

Fenollar

(Diu qu'ab lo salt de la tercera lo Rey no puga pendre³⁴) Perque los Reys, ab poder invensible³⁵ mes de raho no puguan mans estendre³⁶ es decretat que, fent lo salt possible³⁷ no puguen may ferir escach, ni pendre³⁸ mostrant al mon que 'n punir o rependre³⁹ deuen merçe masclar ab l'irascible⁴⁰ y no fer tant quant basten a comprendre⁴¹, car, si son grans ab ales de potencia⁴² majors seran, usant de gran clemencia.

Castellvi

(Jugue lo Peo de Roch de Rey hun punt, anant sobre l'Orfil⁴³) Vist lo Mirar de tant bella parencia⁴⁴ lo bon Desigx que sots Raho milita⁴⁵, trames tantost, ab molta reverencia⁴⁶ lo seu Servey, per rebre-l qui l'excita⁴⁷. L'afeccio, que va 'n los hulls escrita⁴⁸ desperta-l cor, per la conveniencia⁴⁹ de l'amador, on ver'amor habita⁵⁰. Conformitat es la cosa pus certa qu'entre ls amats les amistats conçerta.

Vinyoles

(L'Orfil de Reyna pren lo Cavall del Rey⁵¹) Perque Lahor los esperits despenta⁵² y fa placar Bellea 'b cara francha⁵³ ab Dolç Esguart, que-l cor ferint acerta⁵⁴. Lahor prengue, en qui sperança tancha⁵⁵ a denotar que a l'amant no mancha⁵⁶ en negun temps, la fi d'amor oferta⁵⁷, si de lahors la font nuncha s'estancha⁵⁸. Que los legots fan dama tan contenta⁵⁹ que-l discontent content se representa.

Fenollar

(Diu que-l Rey no salte a la tercera sobre les altres pessas⁶⁰) Mes fonz pactat que ls Reys, hon se [a]posenta⁶¹ valer tan gran, sobre ls altres no salten⁶² mas, per camins segurs de sobreventa⁶³, vagen tostemp on lladres may asalten⁶⁴. Car, puix d'aquells nostres honors s'esmalten⁶⁵ deixant atras qui ls pot donar empenta⁶⁶ sy-s guarden mal, a si y al poble falten⁶⁷. Natura vol los membres ser defenssa⁶⁸ del dan del cap, on tots reben offensa.

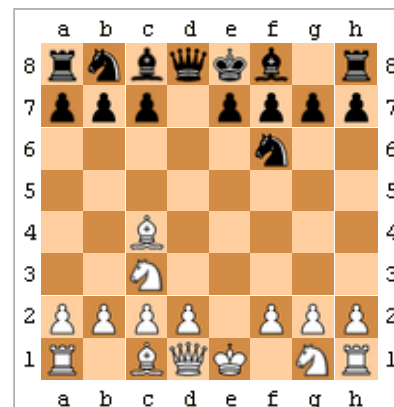
Castellvi

(La Reyna pren l'Orfil de l'altre Reyna⁶⁹) Ab resplendor que gran amor compensa⁷⁰, los Hulls tan vius que, mirant, abressaren⁷¹ l'alegra cant de la Llahor que 'ncensa⁷² molt humilment Voluntat convidaren⁷³. E tal esforç, mostrant se, li donaren⁷⁴ que pres tantost,

a	b	c	d	e	f	g	h
---	---	---	---	---	---	---	---

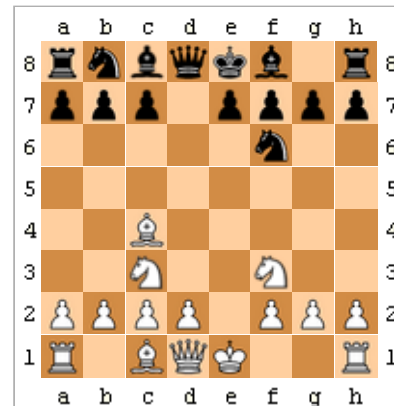
L'Orfil del Rey va a la quarta casa davant l'Orfil de la Reyna

(4. **Ac4** Cf6)

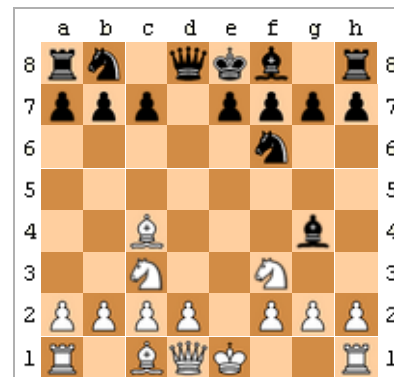
Lo Cavall del Rey va a la tercera casa de Orfil de Rey

(4. **Ac4** **Cf6**)

Juga Cavall de Rey a la tercera de Orfil

(5. **Cf3** Ag4)

per paga y per compensar los Rays del Sol que tant la penetraren.
Esteles son los hulls ab que naveguen los marines que 'n esta mar se neguen.

Vinyoles

(Lo Rey juga hun punt lo seu Peo) Perque ls amants pus clarament conegueron da Honestat ab quin tento comportar lo Pensament, del qual aquells se seguen ab joch cortes los defença la porta, movent lo Peu hun sol pas per escortar los enemichs ses esquadres despleguen d'aquelles vent ja la speranza morta. Discrecio cortesament ordena quant lo voler follament desordena.

Fenollar

(Diu que l Rey, llevant se per sus, no salta la tercera) Es altre ley, en nombre de vuytena, que l Rey valent, retrahent sa persona, no puga may, pus es d'onor la mena, fer lo dit salt honrant l'alta corona; mes, pas a pas, que millor se condona, per son camí torne sens por ni pena, ab gravitat que tals princeps corona. Car molt mes val una discreta fuyda que caure pres per destemprada cuyta.

Castellvi

(La Reyna pren de Cavall de Dama Peo) Mas l'apetit de l'amorosa fruyta mogue axi la Voluntat exhemte, qu'entra 'n lo cal[m]p de Venus a la luyta d'un Cortesa que desdenyar intempte. Y majorment perqu'era de la 'mpremta de qui la te en foch d'amor ja cuyta. Bellea gran, que los pus savis temen. Quant veu que l foch del fum a fet ja flama, tothom se guart, que lo veri's derrama.

Vinyoles

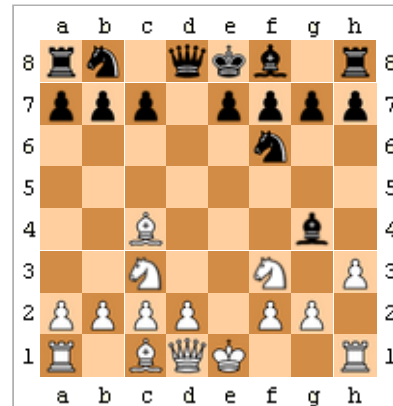
(Juga lo Cavall de Dama a dos puts de Dama) Bellea, vent que Voluntat s'inflama contra l Desdeny prenent sa Cortesia, y mançant la Vergonyosa Fama, per deffensar, ab gracia-s movia, oy, ab son Cavall saltant, se offeria a batallar contra l camp de la Dama, que ab esforç Vergonya combatia. Exemple 's cert que may seguex desastre al qui be sab d'aquell trobar lo rastre.

Fenollar

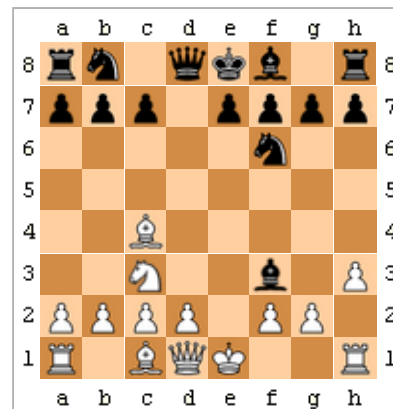
(Diu que no sia pres ni ferit lo Rey, mas que l'avisen, so es donant li sus) Un'altre Ley s'enfila 'n aquest rastre, que l Rey tractat no sia com la [resta], si contr'aquell se feya 'lgun empastre, so si l perill de

a	b	c	d	e	f	g	h
---	---	---	---	---	---	---	---

Juga l'Orfil de la Dama a quatre cases del Cavall de l'altre Rey, sobre l Cavall
(5. Cf3 Ag4)

Jugue lo Peo de Roch de Rey hun punt, anant sobre l'Orfil
(6. h3 Axf3)

L'Orfil de Reyna pren lo Cavall del Rey
(6. h3 Axf3)

a	b	c	d	e	f	g	h
---	---	---	---	---	---	---	---

l'enemich l'asesta, avisau lo, que no-l fira ballesta, axi u dispon en lo cel aquell astrer que l'a dotat de real sobrevesta. Lo nom de Rey als enemichs aterra dels seus los bons deffen, y·ls mals desterra.

Castellvi

(Juga Cavall de Reyna a quatre de Cavall de [l'altra]Dama.)
Rompuda ja de tot entr'ells la guerra, la Reyna gran, que·l bell nom d'Amor crida mana venir, corrent y serra, hun Cavaller en aquella partida, per conquistar, ab sa gent pus unida, dels enemichs la Cortesa Desferra, que stava mal en lo camp repartida. Qui en l'asalt als primes no contrasta, sy als darrers vol contrastar, no y basta.

Vinyoles

(Juga Roch de Dama en la casa de l'Orfil seu.) Vergonya·s l'or on Bellea s'encasta, per ço·s posa prop d'ella en l'atallay, abandonant, pus veu que Laguot guasta, l'Estil Cortes, que ya d'espant s'esmaia. Car Honestat, qui be no l'atallay, reb lesio en la presona casta, dexant entrar Legots dyntra la naya. Be sta la por a l'oçell qu'es en vela, puix que·l defen de caere dins la tela.

Fenollar

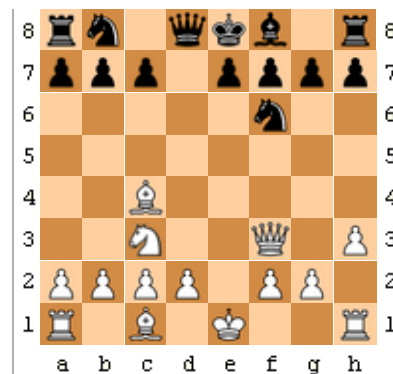
(Diu que·l Rey, puix li donen sus, se hague de levar o cobrir.) Puix avisat lo Rey es sens caute, vol altre ley que·s cobre o que·s mogua; en animos, l'anemich no recele, menyspreu d'aquell no vulla que li noga. Per ço, prudent, lo pas al perill cloga, que·l gran leo vengut de la mustela, vem cascun jorn, si be vist real toga. Tots som eguals, en mort y en naxença, per ço egual deu esser la temença.

Castellvi

(Cavall de Reyna pren lo Peo de Roch de Dama.) Vist com se mou Vergonya [a] fer valença a la Honor, Cortesia y Bellea, lo Cavaller, ab bona continença, sens pus reçel entra en la peleja, rompent aquell Pavés de qua s'arrea, Temor de fer desonesta fallença, qu'es passio de qui la Dama·s preia. Lo vençedor, vençant, guarda com fira, car sovint venç, lo vençut, quant se gira.

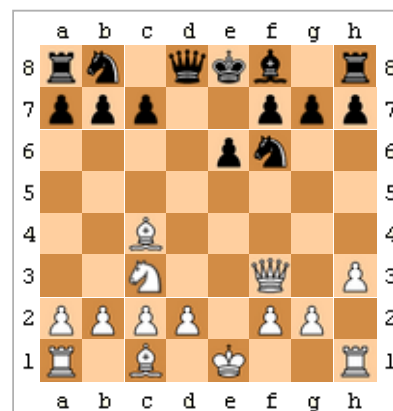
Vinyoles

(Cavall de Dama juga a tres graus de la sua linea.) Quant mes no pot, ab un Ultragie mira, guarda y deffen Bellea lo seu Moble, y si los seus Laor mou o regira, ella s'esta ferma, constant, ymmoble.

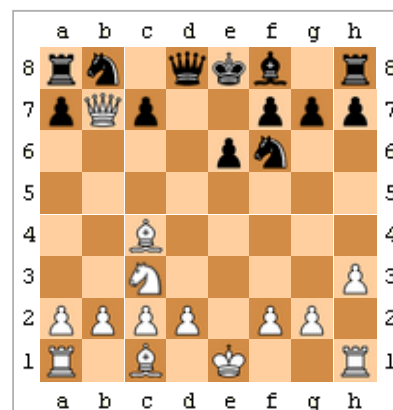

La Reyna pren l'Orfil de l'altre Reyna

(7. Dxf3 e6)

Lo Rey juga hun punt lo seu Peo
(7. Dxf3 e6)

La Reyna pren de Cavall de Dama Peo

(8. Dxb7 Cbd7)

a b c d e f g h

Donchs, si lo tot es [a] la part pus noble, y semblara que for[a] el carrer tirado seu Desdeny, segons juhi de poble, diu lo discret, quant veu fer cosa estrema: «Be sab que fa lo qui sa casa crema».

Fenollar

(Diu que cascu deu jugar sa tanda e no dos tretas arre.) Raho deu ser [entegra] y no senaoy per a tots en tot molt rahonable, per ço 'n lo joch quiscu juch ab sa templa hu primer, so que li par loable; l'altre apres respongue lanç notable, cascu son colp, que fir, sper o tema, vagien eguals ab tanda concordable. Algu no pens, gua[n]yant, passar la ralla, car orde-s vol servir en la batalla.

Castellvi

(Lo Cavall pren lo Roch de Dama.) Lo Cavaller, rompent del tot la tralla, Vergony' abat y acosta-s a l'insigne Bellea tant, que, ab goig y rialla, en lo vert prat morir vol com lo signe. E si el mor content, de mort indigne, la Voluntat no deu moure baralla. Pus el Cavall es fet anyell benigne. Tots jorns se veu morir en esta sgrima, donchs, mal d'amor no-s tingua 'n pocha stima.

Vinyoles

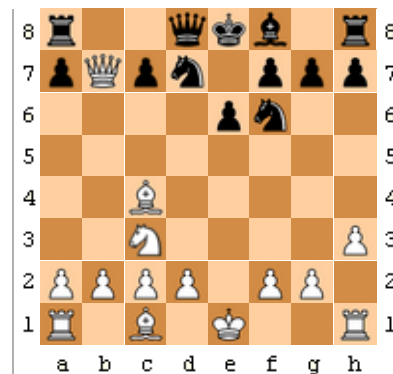
(Cavall de Dama pren Cavall de Reyna.) Havent perdut Vergonya, qu'es la cima de Honestat, refragant com lo llima, y llima fort que tota viltat llima. Ultratge-s mou, mes cremant que cautiri, contra'l Llegot, donant li tal martiri, que-l falç amarch ab son turment aprima, y del suc dolç fa hun suau colliri. Deffendre-s deu Bellea y ser avana, car tant val mes, quant mes nos costa cara.

Fenollar

(Diu que no-s juga llanç falç, so es Cavall per Roch, etc.) Mes se pacta, si be dit no-s encara, que lo poder hu de l'altre no prenga, per ço cascu pese son dret ab tara, mes del que pot lo seu peu no estenga, mas jugue just, perque l'ull no-l reprenga, del mirador, car gran carrech prepara, qui son Cavall per Roch vol que s'empenga. Lo capella no deu voler la pompa, ni-l cavaller res que honor corrompa.

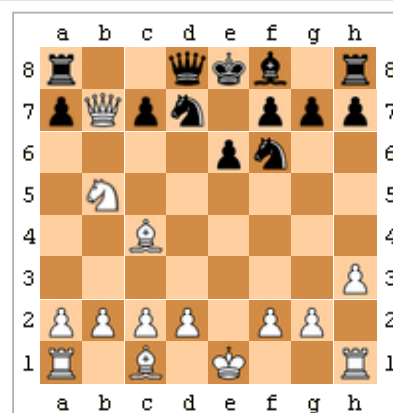
Castellvi

(Lo Peo de la Reyna va a la quarta casa.) Romput l'estol, perque millor se rompa, lo vençedor los seus tostemps esforça, ab crits, ab so de animosa trompa, crexent en ells l'ardiment y la força.

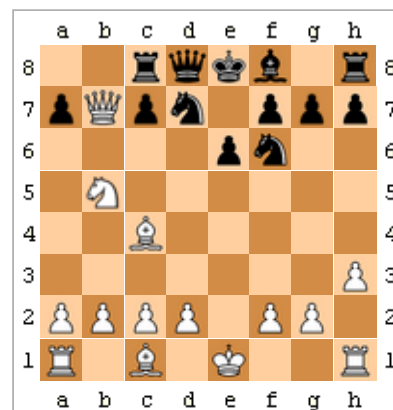
Juga lo Cavall de Dama a dos puts de Dama

(8. Dxb7 Cbd7)

Juga Cavall de Reyna a quatre de Cavall de l'altra Dama

(9. Cb5 Tc8)

Juga Roch de Dama en la casa de l'Orfil seu

(9. Cb5 Tc8)

Voluntat, vent Bellea anar a l'orça, present li fa, perque-l joch no 'nterrompa, d'un nou Servey que l'amistat refforça. Lo joch d'amor se deu jugar ab manys, e qui forçat lo vol guanyar, no-l guanya.

Vinyoles

(*Cavall de Dama va a tres de la matexa Dama*) La Reyna, vent que tan mal acompanya la Voluntat lo Servey que li dexa, hun gran Desdeny trames, ab vista stranya, per ultrajar la çelada que vey, e, majorment, perque pensava y creya, foragitar, ab ell, l'altre companya, del Pensament o del Voler que n feya. Quant l'anemich fengex que s'abandona, fugiu tambe, que l'art ab l'art se dona.

Fenollar

(*Diu que-l Peo no puga passar sens batalla*) Edicte bell anadint, se pregona, que lo Peo, contra-l Peo si juga, deu batallar persona per persona, e, altrament, passar de llarch no puga. Mas, si aquell s'esta 'b lanca fexuga, que pas avant, pus l'altre l'abandona, e prengue sforç, que 'n millor port lo duga. Los cavallers per la honor s'aturen, mas los vilans per força s'aseguren.

Castellvi

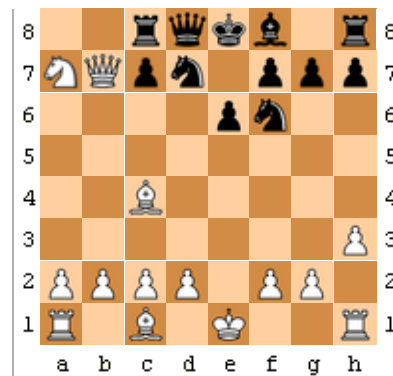
(*Orfil de Rey, a quatre cases del Cavall de l'altre Dama, dona sus al Rey*) Los Pensaments, que renyen y murmuren, vent desigiar la Voluntat y obres, importunant la Honestat, conjuren, per no restar desfavorits y pobres, aquestos son los mestres y manobres, que tots los mals y contraris apuren, y de la lum d'amor son canalobres. Qui vol cuytar, avolotat, la cassa, o res no pren, o cau, o s'enbarassa.

Vinyoles

(*Cavall de Dama pren Orfil de Rey, a quatre de la Sua linea*) L'Ultrajos Gest, vent que-l Penser menasça, la Honestat, forçant la fort que s'leva, deslibera voler morir en plaça, ans que d'Onor mal Pensament s'ençeva, donant raho que, tostamps que se lleva, algun falç crim, remoure no la faça, puix veritat de culpa la relleva. Diu lo refrany: «Qui sa lo dit se lliga, puix mal no te, sanament lo deslliga».

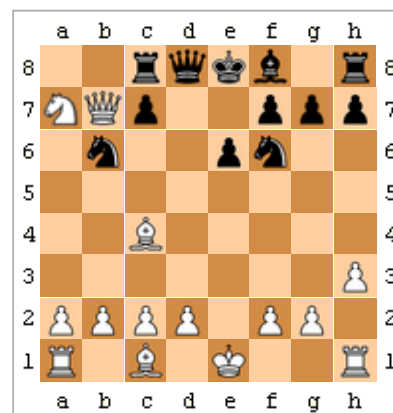
Fenollar

(*Rey ab Rey no puxen combatre*) Servar se deu un'altre ley antiga, que Rey ab Rey james puguen combatre, mas cascu d'ells entre los seus estigues, perque los caps no deuen may debatre. Dels altres es lo

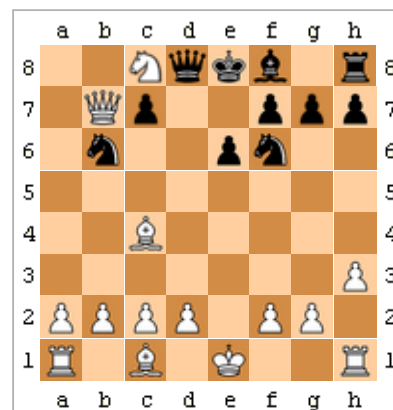
Cavall de Reyna pren lo Peo de Roch de Dama

(10. **Cxa7** Cb6)

Cavall de Dama juga a tres graus de la sua linea

(10. **Cxa7** **Cb6**)

Lo Cavall pren lo Roch de Dama

(11. **Cxc8** Cxc8)

a b c d e f g h

castell de sa xica barrachà, mas quant li fall, mes agrament s'anuja.
Qui pren, cove que 'n lo tornar ell pense, car, forçant grat, es força
que u compense.

Fenollar

(*Diu lo mat robat*). Si'l Rey no te ya pus gent que'l defense, e sos
vassalls haura tan mal defesos, done's llavors, pus fortune dispense
que reste sol, los seus essent ja presos, que Reys sens gent, per Reys
no son admesos, mas bon confort ab virtut recompense, los fats
cruels que'ls han tant fort compresos. Al Rey y als seus deu tostemps
la fortuna, en mal y be, a tots esser comuna.

Castellvi

(*L'Orfil de Dama juga a tres cases de Rey*). Per ajustar tot son esforç
en una, la Voluntat son Pensament preposa, devant Raho, no fent
stima 'lguna, de res perdut, Serveys ni altre cosa, dexant lo test y
fundant se 'n la glosa, sol per servir aquella, sola una, que la Honor a
presa per esposa. Si bon voler imagie d'amor pinta, vida ni mort
james no la despinta.

Vinyoles

(*L'Orfil de Rey juga a tres cases de la Dama*). La Dama diu, cantant
ab veu distincta, «Vetla, Honor!» mirant fasen la guarda, los Hulls;
legint d'amor vermella tinta, desperts vallant, que l'ora par ja tarda,
talleyan se, car ialayant se guarda, Bellea gran, seny[i]nt se de tal
cinta, que puga star segura 'n la reguarda. Aquest combat se venç de
tal manera, que'l vençedor fuig i'l vençut spera.

Fenollar

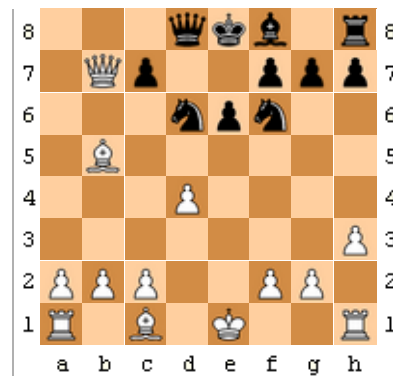
(*Lo mat comu*). Altre decret corroborant adverteix, que, si lo Rey no te
on se retraga, ni qui'l cobris, e l'anamich prospera, tant, que'l pora ferir de mortal plaga, morint aquell, dara
son cors per paga, y'l poble seu caura, sense bandera, en servitut, puix vida l'afalaga, que 'n los perills de la
batalla 'marga, mes defen l'ull que no cobre l'adarga.

Castellvi

(*Juga lo Roch del Rey en la casa de la Dama*). Vist que tant fort la Bellea s'adarga, privacio, movent l'apetit,
causa, que lo Desig exint se desembarga, [e] pren lo loch de Voluntat per pausa. Voler l'empeny, mas delit es
la causa final d'aquell, y si la fi s'allarga, la su'ardor may cessa ny may pausa. Tot moviment se mou, d'algun
defecte fins arribar al desijat conspecte.

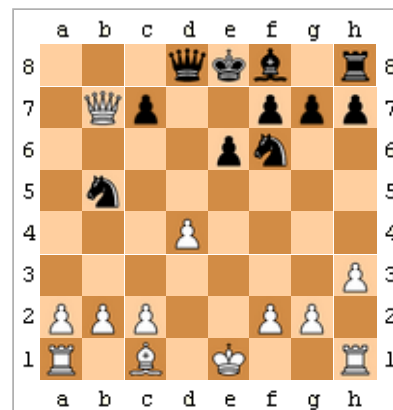
Vinyoles

(*La Dama a tres juga de Orfil de Rey*). Principiant Desig en son efecte, ovengue al loch on Voluntat sola
liberta star, perque per cami recte, tirar pogues on la Bellea-l guia, la qual, ab lum de gracia-s metia, en lo terç
grau del Delitos Aspecte, de la Honor, que 'n p[e]rill concistia, Bellea deu de virtuts esmaltar se, si en lo mon

Orfil de Rey, a quatre cases del
Cavall de l'altre Dama, dona sus al
Rey

(13. **Ab5+ Cxb5**)

Cavall de Dama pren Orfil de Rey,
a quatre de la Sua linea

(13. **Ab5+ Cxb5**)

de tots vol adorar se.

Fenollar

(Diu que la Reyna vagie axi com tots, sino Cavall) Mas nostre joch de nou vol enremar-se de stil novell e strany a qui be-l mira, prenent lo pom, lo ceptre la cadira, car, sobretot, la Reyna fa honrar. Donchs, puix que diu que mes val e mes tira, per tot lo camp pot mol be passejar, mas torçe no, per temor ni per ira. Quant mes se veu la libertat activa, mes tembre deu de caure may cativa.

Castellvi

(Lo Roch del Rey pren lo Peo de la Dama) Mirant que ja la Dama no s'esquivi, lo bon Desig de Cortesia-s ceva, ten inflammat de un'ardor tan viva, que'l bosch pus vert vol tot cremar sens treva, car [de] treball esperança-l relleva, qu'es hun delit que les forces aviva, de llegea ffi fent Voluntat hereva. Lo foch d'amor vol molt verda la lenya, si secha es, quan mes s'ensen, mes renya.

Vinyoles

(Juga la Dama a tres de Cavall del seu Rey) Portant esforç Bellea per ensenya, per castigar los Serveys enganosos, mes se davant lo Desdeny que desdenya, opert lo d'Onor los grats cubdiciosos, car los combats d'amor, quan graciosos tiren los colps, qual sera de penya, que prest no do als actes delitosos. Mes val hun no de la persona casta, que quant lo si del vici donar basta.

Fenollar

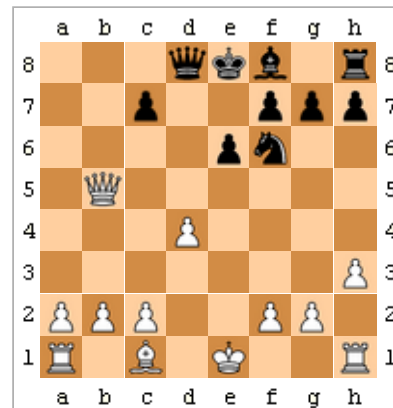
(Lo Peo no puga muntar a Dama, ni hague pus d'una Dama) Y si ls antichs, per auementar la casta, sens altre sguart de ley ni de justicia, de baixa sanch y de vilana pasta, consenten fer mil Reynes per malicia, o dien les leys d'amorosa malicia, que'l dyamant en For pus fi s'encasta, y en hun encast rellu ab gran claricia. L'amant e fel sol d'una s'anamora, l'ingrat infel les ydoles adora.

Castellvi

(Juga Orfil de Reyna a quatre punts de l'Orfil del seu Rey) La Voluntat, que ls Dolços Hulls honora, y l delicat mirar, mirant, postilla, son Pensament remunta y anemora, en dret d'aquells hon viv'amor centilla, se, per l'ardor que pren y trau, destilla, liquor dels seus, que'l cor se n'entrenya, ab los reports, que'n lo seu cap vacilla. Amor es un que per los hulls s'enllaça, mas, si s'estreny, la par[t] y l tot man[a]ça.

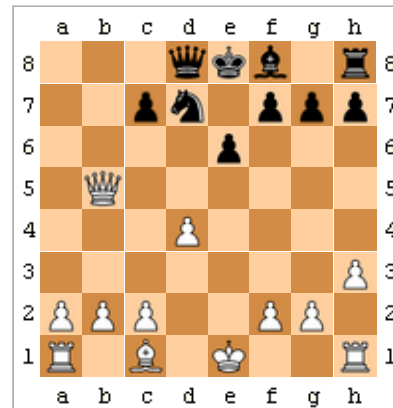
Vinyoles

(L'Orfil del Rey pren l'Orfil de la Reyna a quatre de la linea d'Orfil del Rey) Lo Pensament, que'l Dolç Esguart acaça, en contr'aquell metent se'n so de brega, fon pres y mort, perque pus mal no faça, ni faça fer a la Voluntat cega, que tant s'empeny quant ansia la'nsega, que ls bens d'Onor enfrasca y embarasca, y ls

La Reyna pren lo Cavall de la Dama, que stava a quatre del matex, y dona sus

(14. Dxb5+ Cd7)

Lo Rey se cobre del Cavall, a dos punts de Dama

(14. Dxb5+ Cd7)

espirits lavant li [lo] offega.³⁰ Honor viu tant quant Voluntat comporta.³¹ De bens y mals sols ella es la porta.

Fenollar

*(Que les Reynes no-s puguen pendre la una ab l'altra.)*³² Puix nostre stil tot lo poder transporta³³ dels Reys amant[s] a les Reynes amades,³⁴ com entre Reys ferir se no-s comporta,³⁵ seran tanbe les Reynes atrevades,³⁶ mas puguen ser dels altres guerrejades,³⁷ y pendre les, si no porten escorta,³⁸ sols en aço romanen limitades.³⁹ Per ço diu be la ley de nostre escola⁴⁰ que no den may la Dama restar sola.

Castellvi

*(La Reyna pren lo Cavall de Dama a dos punts de Dama, donant sus al Rey.)*⁴¹ Lo bon Valer gens no-s desaconsola⁴² del Pensament despes en tal article,⁴³ mas, ab esforç del Desig, tria y yoda⁴⁴ contra'l Desdeny qu'es d'Onestat menicle,⁴⁵ lo qual, lançant pus clara que'l vericle⁴⁶ la veu, tantost que s'espanta y tremola⁴⁷ de veure'l Grat ya dins son episticle.⁴⁸ Perfeccio de la fi pren la forma,⁴⁹ per ço l'amor del be que vol s'informa.

Vinyoles

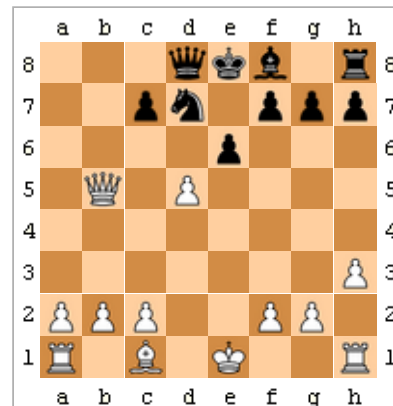
*(Lo Rey se aparta en la casa del seu Orfí.)*⁵⁰ La Honestat ab tals paraules forma⁵¹ una gran clamor, cridant: «O, Venus alta,⁵² Puix ta virtud la mia no refforma⁵³ y-l teu socors en aquest punt me falta,⁵⁴ lo meu poder Valer lo desesmalta,⁵⁵ y vist que-l teu ab mi ya no-s conforma,⁵⁶ fugint quant pot la mia Virtut salta.⁵⁷ Si tals espants als Reys prou no convenen,⁵⁸ son naturals, y-l seu esser sostenen.

Fenollar

*(Si-s pert la Reyna, que sia perdut lo jock.)*⁵⁹ Mercuri diu que ja, puix tant comprenen⁶⁰ les Reynes tals, que 'n tot poden y manen,⁶¹ si per mal cars, los enemichs les prenen,⁶² que los estols s'abaten y s'aplanen,⁶³ donchs, guarden se gosant no les enganen,⁶⁴ car per temor si elles no-s defensen,⁶⁵ ab son esforç, no filen ni debanen.⁶⁶ Vergonya y por virtud son en la dansa,⁶⁷ en l'om empaixs, contraris a gran fama.

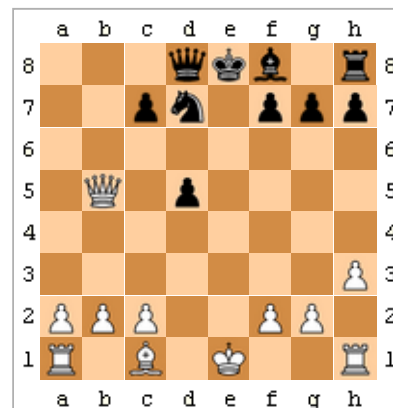
Castellvi

*(Mat de Dama en casa de l'altra Dama.)*⁶⁸ Lo princep Març que nostre cor inflama,⁶⁹ per triomfar de tan alta conquesta,⁷⁰ pres la Honor que sobre tota res clama,⁷¹ offerint la al bon Valer molt presta,⁷² lo qual, pujant en lo gran que li presta⁷³ la Bella Flor, ab amorosa flama,⁷⁴ lo Fruyt d'Amor sacrifica 'b gran festa.⁷⁵ En lluna sta lo punt d'aquest eclipsi,⁷⁶ si e qui l'enten, enten l'Apocalipsi.

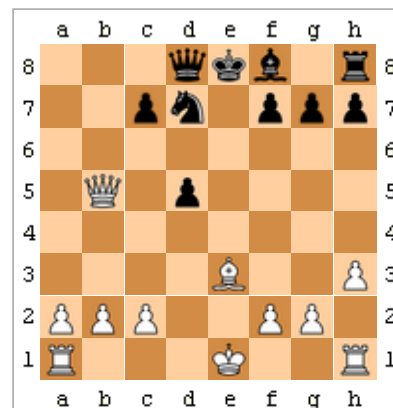
Juga lo Peo de la Reyna a quatre punts de l'altre Reyna

(15. **d5** exd5)

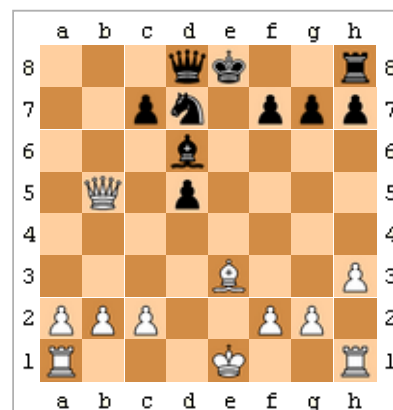
Lo Peo del Rey, a quatre punts de la sua o pren lo Peo de l'altre Dama

(15. **d5** exd5)

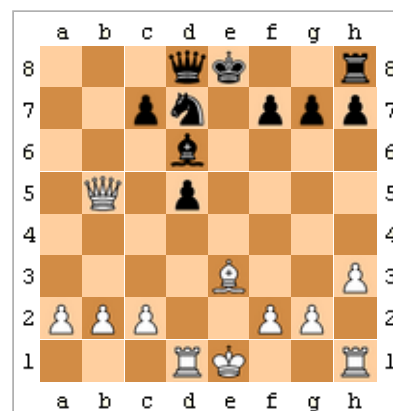
L'Orfil de Dama juga a tres cases de Rey

(16. **Ae3** Ad6)

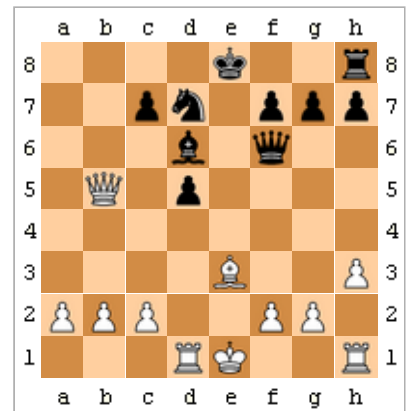
L'Orfil de Rey juga a tres cases de la Dama

(16. Ae3 **Ad6**)

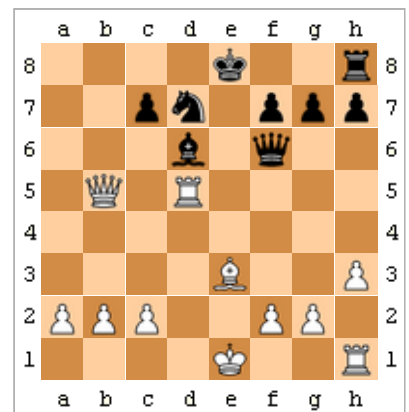
Juga lo Roch del Rey en la casa de la Dama

(17. **Td1** Df6)

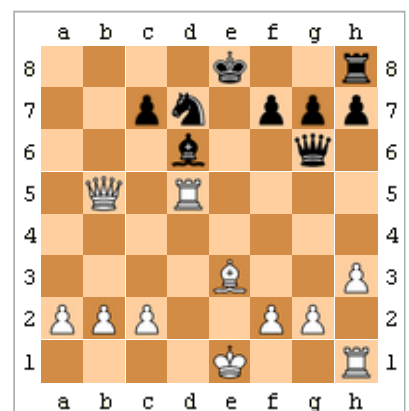
La Dama a tres juga de Orfil de Rey

(17. Td1 **Df6**)

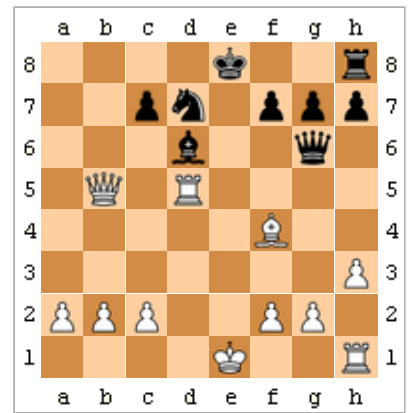
Lo Roch del Rey pren lo Peo de la Dama

(18. **Txd5** Dg6)

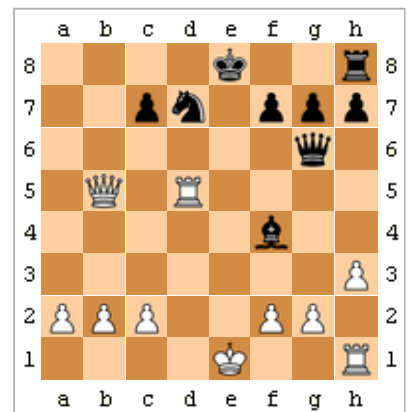
Juga la Dama a tres de Cavall del seu Rey

(18. Txd5 **Dg6**)

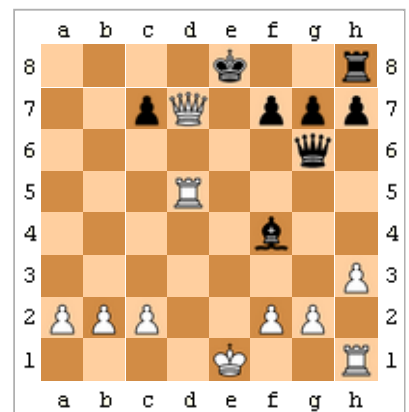
Juga Orfil de Reyna a quatre punts de l'Orfil del seu Rey

(19. **Af₄** Axf₄)

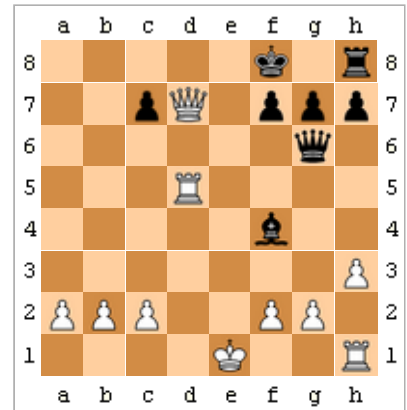
L'Orfil del Rey pren l'Orfil de la Reyna a quatre de la linea d'Orfil del Rey

(19. Af4 **Axf4**)

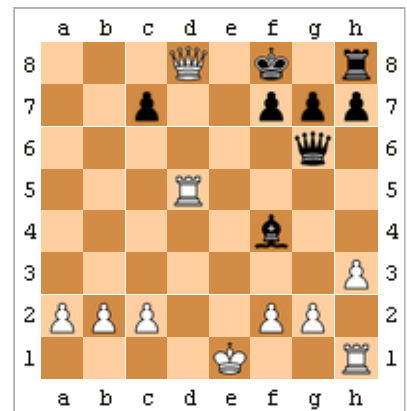
La Reyna pren lo Cavall de Dama
a dos punts de Dama, donant sus
al Rey

(20. **Dxd7+ Rf8**)

Lo Rey se aparta en la casa del seu Orfil

(20. **Dxd7+ Rf8**)

Mat de Dama en casa de l'altra Dama

(21. **Dd8 ++**)

Obtingut de «https://ca.wikisource.org/w/index.php?title=Scachs_d%27amor&oldid=64023»